

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. XI. Ad Fontem Bellaqueum coram rege Christianiſſimo concionatur:
Regis in ipsum benevolentia, dignitatésque delatæ, & à Francisco
repudiatæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

nibus rudibus & imperitis, *conservabat omnia verba
hec, conferens in corde suo.* (e) JESUS ipse Servator mor-
talem, in Templo, in medio Doctorum, tanquam
magister confidens, sancto tamen Josepho pare-
bat, illiberali opifici, si sensum hominum judici-
umque exquireret: eodemque modo, postquam
Vir beatus famulæ Dei mentem suâ institutione
collustrat multoties, ab eadem vicissim audiebat
excipiebátque complura, unde cresceret, mutuâ
illâ caritatis consociatione ad utriusque redundan-
te utilitates.

(e) *LUC. 2.*

CAPUT XI.

*Ad Fontem-bellaqueum coram Rege Chri-
stianissimo concionatur: Regis in ipsum
benevolentia, dignitatesque de-
latæ, & à Francisco repu-
diatæ.*

SI tanti sit Christianum animi robur hominum
illorum Apostolico spiritu præditorum, qui ad
Præfectos Provinciarum, ad Principes, ad Judi-
ces, ad eos denique qui supremum locum obtine-
bant, libertimâ oratione usi sunt, intrâ decóri at-
que officii leges dumtaxat: si S. Nicolaum Myren-
sem suspicimus cum Eustachio Asiæ Proconsule
constantissimè disceptantem; S. Athanasium cum
Præfecto Libyæ, Ambrosium cum Theodosio, S.
Basilium cum Modesto Præfide, S. Joannem
Chrysostomum cum Eudoxia Imperatrice; Sy-
nelium cum Præfide item Libyæ, S. Augustinum
cum

cum Bonifacio Africæ Comite, cumque Marcello no eidem Provinciæ Præfecto ab Imperatoribus ecquæ tandem laus non debetur Beato Viro, quo scribimus, qui ad Fontem-bellaqueum *locus est de testimoniis Dei* in conspectu Henrici IV, numerandi utique inter clarissimos Orbis terrarum Principes? Ad eum cum adisset de causa Gexiensis, *glorificavit eum Dominus in conspectu* tanti Regis dum is incensum Ecclesiasten de cælo, deque aunitate disputantem audit, eo successu, qui præceptam omnem de eo, quamlibet secundam, auditorum opinionem superavit. Certè tantum pietatis præ se tulit sager Orator, tantum eloquentiam tantum modestiæ, ut eo audito admirans Henricus, *Neutiquam me fessellere dixerit, ii qui de Gebennæ Coadjutore tam magnifice mihi narraverant: Conciliatorem nullum audivi unquam præstantiorem, neque in quoinisset major dicendi vis: dignus est utique altiore fortuna.* Atque ex eo tempore non destitit Princeps eius suâ audientia honestare, dum res tulit, singulariter semper approbatione.

Et opportunè aliquantò post accidit, ut Lutetia Orationem habens in funere Emanuelis Lotharingii, Ducis Mercocerii, ab eisdem conjugibus Maria Luxemburgia rogatus, mirum in modum satisfecerit tum lectissimæ coronæ universæ, tum Regi potissimum, qui ipse quoque interfuit: non enim tantum laudibus ornavit meritum Oratorum ut alii passim omnes, sed etiam ipsius in Gallia retinendi cupidus, multos interposuit, qui Franciscum significarent, quam acceptus Regi esset: consisteret sanè in Gallia: experturum brevè tanti Principis

pis munificam liberalitatem. Quæ cum parùm Vi-
 rum alia meditantem moverent, pertentare ejus
 animum Rex ipse per se constituit, & Franciscum
 appellans, *Mane, inquit, nobiscum; Domine Gebennen-*
sis: qui primus Archiepiscopatus vacaverit, eum tibi refer-
vabo; inter à nummi mille & ducenti in annos singulos tibi
ex arario meo pendentur. At is ab omni opum cupi-
 ditate, ab omni honorum ambitione intactus,
 hinc grati animi sensum erga tantum Principem
 præse ferens, illinc, spiritûs libertatem servans e-
 gregiè; Nunquam ego, inquit, Rex Christianissime,
 quidquam à me profectum scio; unde tanti Principis tam
 egregiam in me voluntatem promeruerim: ceterum ad Ge-
 bennensè Episcopatû vocatus sum: illa patria mea est: hanc
 à me vult excoli Dominus Deus meus. Nec ultra pergen-
 dum ratus optimus Princeps, tum quidem conti-
 nuit: post, ubicunque se dabat occasio, de Ge-
 bennensi Coadjutore sic agebat, ut dicitaret, Vi-
 rum illum utique bonum esse, ab omni adulatio-
 nis specie alienissimum, sincerum imprimis. Cun-
 ctâ, addebat, ad honorem Dei refert; per modestus est: nun-
 quam in sermone labitur, aliud pro alio afferens; unum-
 quemque debito honore prosequitur: virtutibus omni-
 no omnibus peditus est, vitio nullo laborat: si in illum di-
 ligentiùs inspexeris, animadvertes in eo inesse dotes Ange-
 licas omnes, nihil autem eorum, quorum causâ imperfecti
 homines appellantur: utque radii illi lucidi omnes qui va-
 rias orbis terrarum partes collustrant, in uno Sole colligun-
 tur; sic existimem quæcunque laudes in justis omnibus aliis
 eluxerunt, eas in uno illo extare. Religiosus est, sine scrupu-
 losam mentis anxietate: quidquid facit aut suscipit, cunctâ
 Dei causâ facit, suscipitque.

Hæc

Hæc pro Viri merito, de illo Henricus, gratæ utique, quæ cuique virtuti merces deberetur et merito. Conforme illud quoque, quod cum ex ipso Rege sciscitatus quidam Aulicorum aliquando esset familiaris, Cur tandem tantam mentis voluntatis erga Allobrogem illum Episcopum propensionem præ se ferret? Quoniam, inquit, Re nullum novi magis idoneum vel ad primævum nitentis splendorisque restituendum statui Ecclesiastico, vel ad hereses profanasque opinionum novitates, quæ Regni tranquillitatem perturbant, stirpitus extirpandas: est enim eximie pius, humilis, comis, amans proximorum, sub præterea eruditione instructus, & dotibus aliis quibuslibet tum ad tuendum decus Ecclesie, tum ad publicas Regni utilitates accurandas.

Sed enim ut in Aula nequit summa virtus sine maligna complurium invidentia consistere, non pepercit sibi calumnia, quin suâ fuligine tantam innocentiam infuscatet, labem aliquam aspersit illibato illi candori, & tantum nominis exultationisque splendorem notâ quapiam inustura. In simulatur apud Regem, quasi pariceps esset consiliorum Bironii Polémarchi: & quæ fuit impudentia amicorum Francisci cujusdam, per Octavam festi Corporis Christi; quo octiduo vespere quotidie ad populum, de more, faciebat in Ecclesia sacra S. Benedicti; quo momento suggestum condescendebat, monet trepidè, consuleret sibi, de latente enim ad Regem fuisse, ipsum in communionem venisse Bironianæ conjurationis. Quid faceret Vir Dei? nihil perturbatus animo, tanquam si planè audisset de accusatione tam gravi, si quidem

aliàs, tunc certè illustrissimum quendam in mo-
 dum demonstravit, verissimum esse quod de ipso
 spargebat Berullius ille, post, ut diximus, Cardina-
 lis, Mentis illius pacem nullo quoquam casu turba-
 ri posse. Certè tantà constantiâ perculsus monitor;
 Quid tu hominis es? inquit; criminis capitalis accusaris
 apud Regem, & immotus permanes? At Franciscus vulcu
 imperterritus. Ego, subiecit, si te ipsâ affinis crimini es-
 sem, quod mihi affingitur, peccati ipsius consentiâ, nec sine
 horrore percelleret; potiusque de adornanda fuga, quàm de
 habenda concione cogitationem suscepsem: nunc, cum sine
 innocens, confido, divina providentiâ cura fore me resque
 meas: ut illius gloriâ promovere nitior in omnibus, sic
 spero me ab eo minime desertum iri. Non modo non abscedo,
 sed contra, adeo rectâ ad Regem Christianissimum. Et
 ut dixerat, ita fecit: Rex autem ut eminens eum
 conspexit, Nihil opus est, inquit, Domine Gebennensis;
 apologiâ: neque est unde te purges apud me: nunquam de
 te male sensi. Ad quæ Franciscus, Ego, inquit, Rex Chri-
 stianissime, non is sum, qui in rebus politicis versatum me esse
 putem, aut qui eas omnino velim attingere: verum, si in iis
 versari cuperem, aut ad eas adhiberi, caverè planè ne tyroci-
 nium ponerem in facinore tam perfidioso, tamque indigno
 & benevolentia tua ergà me tanta, & iis quæ ex ea secutæ
 sunt, beneficiis. Atque hæc pauca sic Henrico satiste-
 cerunt, ut Francisci deinceps, quàm antea amicior,
 temperatè sibi nequirit, quin passim in optimam
 partem de eo loqueretur. Episcoporum novi neminem,
 ajebat aliquando, parent Episcopo Gebennensi: etenim
 qui ex aliis generis claritudine antestant, eruditissimi non
 sunt: qui utraque laude excellunt, non usquequaque sunt
 pii; at is & nobilitate pollet, & eruditione, & pietate, cun-
 ctasque

176 VITÆ B. FRANCISCI SALÉSII
Etasque laudes obtinet, nec mediocrem in modum, quæ
scopum omnibus numeris absolutum constituere possunt.
Hoc verò vel illustrissimum argumentum singula-
ris erga Franciscum studii in Henrico. Bis ter-
ultra sciscitatus ex uno Aulicorū suorum erat, Sa-
lesi amiciissimo, utrum duorum plus diligeret,
an Episcopum Gebennensem? Excusans is depre-
catus est vehementer à Rege, ne se adigeret ad se-
sum animi sui hinc aperiendum; at Rege urgente
nihilò secius, respondit tandem reluctans, hæc
dubium esse, quin à se supra modum quemlibet
Rex coleretur; quippe supremus Dominus. *Re-
nerationem omitte, inquit Rex, atque hoc mihi placeat
confitere quod quero; Utrum duorum plus diligis, Geben-
nensem Episcopum, an me? Quando jubes, fatebor, Rex, re-
sic Aulicus: inscisciari nequeo, quin in Episcopum magis
quodam pondere, & suaviori mens hæc feratur, ita ut
alium æquè diligam. Neque succenseo, subiecit clemen-
tissimus Princeps; contra lator: verum ad illum me
nomine scribito, velle me tertium ad istam amicitiam
jungi; sed hæc aliquantò potest.*

Hæc autem tam blanda illecebra homines
quemlibet vulgaris vittutis impulisset perfacile
adeò insidet animis cupido gloriæ & existimatio-
nis in vulgus, præsertim dum ab Regibus profici-
scitur: atque ab eo potissimum, quo major nullus
in terris extabat: at Franciscus contemptor egre-
gius, tum sui, tum rerum omnium creatarum, hæc
perinde audiebat accipiebaturque, ut si ad alios
non ad se pertinerent: cuncta fidelissimè ad Deum
referens, à quo nōrat accepisse se quicquid habe-
ret; ut nullâ gloriæ cupiditate tangeretur, nisi illi
ns qe

usquæ tenderet in Deum, in quo uno acquiesce-
 bat & lætabatur. Porro, cum certum sibi esset, red-
 ire ad filios in Christo suos, postquam menses
 novem Lutetiæ exegerat, cum bona Regis Chri-
 stianissimi venia ad reditum se comparans, ab eo-
 dem literas accepit tum ad supremam Curiam Di-
 visionensem, tum ad Baronem Luxium, quò præstò
 foret Coadjutori, ad Catholicos ritus inducendos
 postliminiò, in Gexensem ditionem, hoc est, ad
 perficiendum opus quod pietas inchoaverat, cui
 finem impositura erat caritas. Egressus itaque Lu-
 tetiã est, gloriã laudibusque cumulatus, ut in eo il-
 lud Psalmographi agnosceres: (a) *Mihi autem nimis
 honorificati sunt amici tui, Deus; nimis confortatus est
 principatus eorum.* Nimirum eorum fama æ-
 ternã est, eorum laudes finem nullum
 habent: eorum existimatio
 constans est, gloria
 immortalis.

(a) Psal. 138.

M VITÆ